

nekdaj popeva, o kojey se pa ne vé, kdó jo je zložil. Čim dlje kaka pesen mej národóm živí, tem boljša je. Umetne pesni zlagajo poznani izobraženi pesniki.

§. 3. Vsaka pesen obdeluje svoj predmet, po tém razpada poezija v lirično, epično in dramatično poezijo. Lirična pesen je ona, ki razdeva notranja čutila pesnikova; njen izvor je v pesnikovem srci. Epična je ona pesen, v kateri nam pesnik kako prigodbo pripoveduje, pri čemer nima njegovo srcé nobenega opravila. Dramatična poezija je pa ona, ki nam kaže dejanja, ki se vršijo pred našimi očmi; ona ima tudi lirične in epične momente. (Dalje prihodnjič.)

Iz slovenske slovnice.

Dopolnek.

Vprašanje: Kaj je dopolnek, dopolnilo ali predmet? stavilo se je gotovo že češče na učečo se mladino, zlasti v ljudski šoli, nego se je nanj, recimo, prav, ali napačno odgovorilo. Je-li res dopolnek to, kar se čestokrat v šoli sliši, namreč: „Dopolnek je isti stavkov člen ali del, ki glagol in pridevnik bolj natanko določuje“, ali pa: „Dopolnek je isti člen ali del stavkov, ki dopovedek bolj natanko dopolnjuje“. Ste-li ti slovnični definiciji o dopolnku resnični, to na primerih dokazati je namen naslednjim vrsticam! Vzemimo n. pr. stavka: „Kdor svojo domovino v resnici ljubi, ne sramuje se maternega jezika, ki domače kraje po domače oživlja“. (Slomšek.) „Kdor srčno zmaga spake, mirú si gor je svest“. (Pot.) V stavku: „Kdor svojo domovino v resnici ljubi“ je „domovino“ dopolnek h glagolu „ljubi“ in „v resnici“ je prislovno določilo k istemu glagolu. V stavku: „Ne sramuje se maternega jezika“ je „jezika“ h glagolu (ne) „sramuje se“ dopolnek. V stavku: „ki domače kraje po domače oživlja“ je h glagolu oživlja dopolnek beseda „kraje“ in „po domače“ je istemu glagolu prislovno določilo. V stavku: „Kdor srčno zmaga spake“ je beseda „spake“ dopolnek h glagolu „zmaga“ in „srčno“ je pa istemu glagolu prislovno določilo. V stavku: „Mirú si gor je svest“ je „mirú“ dopolnek in „gor“ prislovno določilo k pridevniku „svest“ (si). Besede: „v resnici“, „po domače“, „gor“ so, reklo se je, v dotičnih stavkih prislovna določila, kaj drugoga v tem slučaju biti ne morejo, in kot določila določujejo v dotičnih stavkih glagole: ljubi, sramuje se, oživlja; zmaga, in pridevnik: „svest“ (si). A po definiciji: Dopolnek je isti stavkov člen ali del, ki glagol ali pridevnik bolj natanko določuje, pa določujejo tudi besede: domovino, jezika, kraje; spake, mirú, kot dopolniki navedene glagole in dotični pridevnik. Iz tega sledí, da ali dobimo za dva stavkova člena, ki isto opravljata, dve različni imeni, namreč: dopolnek in prislovno določilo; ali pa teh dveh stavkovih členov, namreč: dopolnka in prislovnega določila opravek ni isti, to je: zgoraj navedena definicija ni resnična. Da imata dopolnek in prislovno določilo isti opravek, namreč: „da obadva določujeta glagol in pridevnik“, ne bilo bi med njima nobenega razločka razven imenega, bil bi tedaj dopolnek ravno isto, kar je prislovno določilo, in prislovno določilo bilo bi ravno isto, kar je dopolnek. Je-li to mogoče? Gotovo ne. Tedaj morata imeti različen opravek, in definicija: „Dopolnek je isti stavkov člen ali del, ki glagol in pridevnik bolj natanko določuje“ je neresnična.

Je-li druga definicija o dopolnku glaseča se: „Dopolnek je isti stavkov člen ali del, ki dopovedek dopolnjuje“ resnična? Vzemimo nekoliko stavkov, in oglejmo si na njih dopolnke, n. pr.: „Sila moč premaga“. N. pr. „Lepo je vsakemu milo“. N. pr. „Razumeti resnice božje je dar božji“. (Met.) „Lakota nepremagljiva pretí odpreti grada trdna vrata“. (Preš.) „Vsa drevesa so preslaba roditi to sladkost“. N. pr. „Pojdi hlapec jame kopat, oj

široke in globoke!“ N. ps. V stavku: „Sila moč premaga“ je glagol „preмага“ dopovedek in njemu je „moč“ dopolnek. Isto tako je v stavku: „Lepo je vsakemu milo“ „vsakemu“ pridevnemu dopovedku „(je) milo“ dopolnek. Tedaj, rekel bi kdo, je definicija: „Dopolnek je isti člen ali del stavkov, ki dopolnjuje dopovedek“ resnična in prava. Dal tukaj. Toda pogledimo si dopolnke pri ostalih stavkih, in prepričamo se, da se to pravilo ne dá uporabljati za razlago njihovih dopolnkov. Pravilo pa mora biti splošno. V stavku: „Razumeti resnice božje je dar božji“ je v nedoločniku glagol „razumeti“ osebek, in temu je beseda „resnice“ dopolnek. V stavku: „Lakota nepremagljiva pretí odpreti grada trdna vrata“ je dopovedek glagol „pretí“, sicer po svojem pojmu nepopolen, torej zahteva, da postane popolen, dopolnka, in ta je v nedoločniku stoječ glagol „odpreti“ temu pa služi samostalnik „vrata“ kot dopolnek. V stavku: „Vsa drevesa so preslaba roditi to sladkost“ dopolnjuje po pojmu nepopolni pridevnik „preslaba“, ki je s svojim pomožnikom v stavku dopovedek, glagol „roditi“, ki stoji v nedoločniku, in tedaj ni dopovedek, ampak dopolnek, in temu je dodan dopolnek „sladkost“. V stavku: „Pojdi hlapec kopat jame, oj široke in globoke“ ni v namenilniku glagol „kopat“ dopovedek, ampak dopolnek h glagolnemu dopovedku „pojdi“ in njemu pridružen je dopolnek „jame“. Da si ogledamo še dopolnek pri samostavnem dopovedku, vzemimo n. pr. stavek: „Za uk si prebrisane glave, pa i. t. d.“ (Vodnik), kajti le v tem slučaju, namreč da stoji s pridevnikom združeni samostalnik v roditeljskem kot dopovedek, smemo pri samostavnem dopovedku dopolnka iskati; drugi samostalni dopovedki dopolnka ne trpé pri sebi. A tudi pri samostavnem dopovedku v roditeljskem je to le na videz. Razložimo si zgoraj navedeni stavek na drobno! „Za uk“ je brez dvombe dopolnek, „(si) prebrisane glave“ je dopovedek; in pridevnik „prebrisane“ je prilastek k samostalniku „glave“, in tedaj ostane nam še za dopovedek le samostalnik „glave“. Se-li v tem slučaju dopolnjuje po dopolnku „za uk“ dopovedkov samostalnik „glave“, ali prilastkov pridevnik „prebrisane“? Gotovo ta. Kajti le pridevnik „prebrisane“ je po pojmu nepopolen in potrebuje dopolnka, ne pa samostalnik „glave“. Tedaj tudi te vrste samostalni dopovedki ne trpé dopolnkov. Tedaj, ker smo pri preiskavi našli dosti dopolnkov, ki ne dopolnjuje dopovedkov, pa tudi dopovedkov, ki se nikdar ne družijo z dopolnki, je tudi definicija: „Dopolnek je isti stavkov člen ali del, ki dopovedek dopolnjuje“ neresnična.

(Dalje prih.)

Opis Krškega okrajnega glavarstva.

I. L.

(Dalje in konec.)

Tržiše.

Ta farna in šolska občina je pod Mokronogom in Št. Rupertom ob Mirni. Farna občina sv. Trojice šteje 2188 duš. K tej župljanski cerkvi spadajo te-le podružnice: sv. Device Marije v Tržišah (s pokopališčem), sv. Jurija na Gori, sv. Jakoba v Pavlji vasi in sv. Lenarta v Gaberjelah. — Pod politično občino Tržiško, ki pa šteje samo 851 ljudi, spadajo te-le kraji: Brunavas (69 lj.), Kapljas (101), Medvedjek (215), Skrovnik (83), Tržiše (126), Vodale (114) in Vrhek (143 ljudi). — Fara je bila ustanovljena l. 1752., prej je spadal ta kraj pod faro Št. Rupertske. Šolo so ustanovili tukaj l. 1879., šolskega poslopja pa še dandanašnji nimajo.*)

*) Obširnejšega opisa o tem kraju ne moremo priobčiti, ker nam dotični gospod na našo ponovljeno prošnjo in vprašanje ni odgovoril. Pis.